Eduskunta
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

HE 83/2019 vp

Lausunto hallituksen esityksestä laeiksi työttömyysturvalain 3 luvun 1 §:n ja 6 luvun 9 §:n ja työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta työttömyysturvan lisäpäiväoikeuden muuttamiseksi

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on pyytänyt Suomen Yrittäjiltä lausuntoa otsikon asiassa, minkä johdosta esitämme seuraavaa.

Vuoden 2014 eläkesopimuksessa työmarkkinajärjestöt sopivat, että keskeiset työmarkkinajärjestöt arvioivat 31.5.2019 mennessä palkansaajan työttömyyspäivärahan lisäpäiväoikeutta koskevien muutosten vaikutuksia työntekijän työmarkkina-asemaan sekä erityisesti sitä, miten työurasopimuksessa sovittu 60 vuotta täyttäneiden irtisanottujen oikeus työssäoloehdon täyttävään tukityöhön ja muihin aktiivitoimiin on käytännössä toiminut. Mikäli osapuolet toteaisivat, että työurasopimuksessa sovitut toimet vaikuttavat tarkoitetulla tavalla, lisäpäiväoikeuden alaikäraja nostettaisiin vuonna 1961 ja sen jälkeen syntyneillä 61 vuodesta 62 vuoteen.

Työmarkkinajärjestöjen esityksestä toteutettiin sosiaali- ja terveysministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön, valtiovarainministeriön ja Eläketurvakeskuksen selvitys eläkeuudistuksessa sovittujen lisäpäiväoikeuteen ja ikääntyneiden aktivointiin tehtyjen muutosten vaikutuksista. Selvityksen pohjalta voitiin todeta, että ikääntyneiden etuuksien ja palveluiden muodostama turvaverkko toimii käytännössä siten, että se palauttaa valtaosan työttömyyspäivärahan enimmäisajan täyttäneistä yli 57-vuotiaista takaisin ansiopäivärahalle velvoitetyön, palkkatukityön tai työllistymistä edistävien palveluiden kautta. Selvityksen pohjalta keskeiset työmarkkinajärjestöt tekivät kesäkuussa 2019 valtiovallalle esityksen, jossa ehdotettiin muun muassa työttömyysturvan lisäpäivien ikärajan nostamisesta vuodella 61 vuodesta 62 vuoteen. Lisäpäivien alaikärajan nousua vastaavasti työnantajan omavastuuta lisäpäivien rahoituksesta muutettaisiin siten, että työnantajien rahoitusvastuun päättymisikä nousisi 63 vuodesta 64 vuoteen. Työttömyysetuuden myöntämisen yläikäraja muutettaisiin vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneillä seuraamaan työntekijän eläkelain mukaista alinta vanhuuseläkeikää.

Tällä esityksellä toteutetaan työmarkkinajärjestöjen esittämät ikärajojen nostamiset.

Esitys on valmisteltu yhteistyössä keskeisen työmarkkinajärjestöjen ja Suomen Yrittäjät ry:n kanssa. Työ- ja elinkeinoministeriö on osallistunut esityksen valmisteluun. Esitys liittyy valtion vuoden 2020 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2020.

Pidämme lähtökohtaisesti esitettyjä muutoksia perusteltuina ja kannatettavina. OIemme kuitenkin huolissamme työttömyysetuuden myöntämisen yläikärajan sitomisen seuraamaan työntekijän eläkelain mukaista alinta vanhuuseläkeikärajaa. Esitysluonnoksessa todetaan, että näin estetään tilanteet, joissa oikeus työttömyysetuuteen voisi päättyä ennen alinta vanhuuseläkeikää. Tällainen työttömyysetuuden ja vanhuuseläkkeen väliin jäävä aika, jolta ei olisi oikeutta työttömyysturvaan taikka eläkkeeseen, voisi johtaa toimeentulotukitarpeen kasvuun. Esitetyn muutoksen vaikutus on kuitenkin myös se, että osalla ikäluokista ansiopäivärahakaudet tulevat pitenemään merkittävästi ja tällä voi olla myös merkittäviä negatiivisia työllisyysvaikutuksia. Esim. 1984 syntynyt henkilö voi esitetyn muutoksen jälkeen olla ansiosidonnaisella 67-vuotiaaksi asti. Muutoksen toteutuessa hän voisi siis olla lisäpäivillä yhteensä jopa seitsemän vuotta ansiosidonnaisella ennen eläkkeelle jäämistään. Toki ikäluokille, joiden vanhuuseläkeikä on vähemmän kuin 66 vuotta lisäpäivien ikärajan korotus vuodella ja enimmäisikärajan korotus lyhentää eläkeputkea. Käytännössä tämä tarkoittaa 1972 ja sitä ennen syntyneitä. Tältä osin työllisyys paranee.

Kunnioittavasti

Suomen Yrittäjät

Harri Hellstén
Työmarkkina-asioiden päällikkö